ת"א 887-01-16 מוסדות חינוך מר אליאס נ' המועצה המקומית אעבלין

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

התובעת	מוסדות חינוך מר אליאס - אעבלין ע.ר 580168524 ע"י ב"כ עוה"ד ס' חאג'
	נגד
הנתבעת	המועצה המקומית אעבלין ע"י ב"כ עוה"ד ר' חן ואח'

פסק דין

1. לפני תביעה כספית בסדר דין מקוצר שהגישה התובעת, מוסדות חינוך - מר אליאס אעבלין, עמותה רשומה (להלן: מוסדות חינוך), לחיוב הנתבעת, המועצה המקומית אעבלין (להלן: המועצה) בתשלום סך של 5,045,760 ₪. לטענתה, היא מפעילה מזה שנים רבות, בתחום שיפוט המועצה, בית ספר יסודי ע"ש הקדושה מרים בוארדי (להלן: בי"ס יסודי בוארדי) הלומדים בו כ-1000 תלמידים, שהינו מוסד חינוך מוכר לא רשמי, וכי היא זכאית לסכום הנתבע בגין הוצאות חינוך ותקציבים שיועדו לה עבור השנים 2008 עד 2013, בהתאם להוראות סעיף 11 א(א) לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ד – 1953 . לטענתה, חוק זה מטיל על רשות מקומית חובה להשתתף בתקציבי מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים, מקום שבו על פי התקנות חלה חובת השתתפות על המדינה. את תביעתה תמכה התובעת בחוות דעת חשבונאית של רואה החשבון גבריס אוסאמה מיום 14.8.2015.

יצוין, כי מוסדות חינוך היתה ידועה בעבר כמכללת מר אליאס – אעבלין ולפני כן כבית ספר תיכון ומכללת מר אליאס.

2. המועצה הגישה בקשה למחיקת כותרת ולחלופין למתן רשות להתגונן. בהמשך הגיעו הצדדים להסכמה, מבלי להודות בטענות הצד שכנגד, למחיקת הכותרת, ובהמשך הגישה הנתבעת כתב הגנה.

3. הן בבקשתה למחיקת כותרת וכן בכתב הגנתה לא חלקה המועצה על טענת התובעת כי בית ספר יסודי בוארדה הינו מוסד חינוך **מוכר** לא רשמי, ולא חלקה על חבותה העקרונית לתקצב

את בית הספר בהתאם לחוק חינוך ממלכתי. הנתבעת חלקה על גובה הסכום הנתבע, ובחוות הדעת של רואה החשבון מטעמה – רו"ח לואי אעלימי, הודתה בחבותה לשלם סך של 409 אש"ח בגין השנים 2008 ועד 2013. יחד עם זאת העלתה הנתבעת טענת קיזוז בגין חובות קצובים של ארנונה והיטלי ביוב ומים העולים בהרבה על הסכום שאינו שנוי במחלוקת ועומדים על סך כ-4 מיליון ₪. כך טענה גם במסגרת תגובתה לבקשה למתן פסק דין חלקי בהתאם לסכום בו הודתה בחוות הדעת ופרט לטענת הקיזוז לא העלתה טענה אחרת. יוער, כי הצדדים הסכימו לדחות את ההכרעה בבקשה למתן פסק דין חלקי, וכי הכרעה כוללת תהא במסגרת פסק דין לאחר שמיעת הראיות.

4. בפתח ישיבת ההוכחות כפרה הנתבעת לראשונה בהיות בית הספר היסודי מוסד חינוך מוכר, ועל כך חזרה בסיכומיה. לטענתה שם, הנתבעת - מוסדות חינוך, אינה מקיימת אחר הוראות חוק חינוך ממלכתי כמו גם אחר תקנות חינוך ממלכתי (מוסדות מוכרים), תשי"ד – 1953 (להלן: תקנות מוסדות מוכרים) שכן לא עלה בידה להוכיח כי היא מוסד חינוך מוכר. עוד נטען כי לא עלה בידי מוסדות חינוך להוכיח את גובה הסכומים אותם היא זכאית לקבל.

5. מוסדות חינוך מפעילה כיום שלושה מוסדות חינוך: גני ילדים, בית ספר יסודי ובית ספר תיכון. העולה מההליכים הקודמים שהתנהלו בין מוסדות חינוך והמועצה הוא, כי הבעלות בבית הספר היסודי הייתה של הארכיבישוף אליאס שקור וההחזקה הייתה של מוסדות חינוך, בעוד שיתר המוסדות - גני הילדים ובית הספר התיכון, היו בבעלות ובהחזקת הכנסייה הקתולית, ופעלו מכוח רישיון זמני ממשרד החינוך שניתן לכנסייה, כאשר התקופות לגביהן ניתן הרישיון מצויות במחלוקת. לא מצאתי טעם להתעכב על שאר המוסדות ואתמקד בבי"ס יסודי בוארדי בו עוסקת התביעה, שאין חולק כעולה מכתבי הטענות כי היה בבעלות התובעת בשנים הרלוונטיות לתביעה, ולמצער החזיקה בו והפעילה אותו באותן שנים, והיא הזכאית לקבלת כספים המגיעים למוסד חינוך מוכר לא רשמי בגין שנים אלה.

<u>הליכים קודמים</u>:

6. כאמור, עובר להליך דנן התקיימו מספר הליכים בין מוסדות חינוך לבין המועצה בקשר לחובות ארנונה והיטלי הביוב והמים. מאחר והדברים שנקבעו באותם הליכים רלוונטיים לנו, מצאתי לפרט את ההכרעות שניתנו בגדרם:

א. בעתירה מנהלית שהגישה מוסדות חינוך כנגד המועצה, עתרה הראשונה לביטול החיוב בארנונה כללית לשנת 2013 בגין בית הספר היסודי. בית המשפט המחוזי (כב' השופט רון

סוקול) קבע כי מוסדות חינוך זכאית אך לפטור חלקי מתשלום ארנונה (עת"מ 1041-05-13 **מכללת מר אליאס – אעבלין נ' המועצה המקומית אעבלין** (12.3.2014).

על קביעה זו הגישה מוסדות חינוך ערעור לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים בעניינים מנהליים, אשר התקבל בהסכמת הצדדים, במובן זה שנקבע כי מוסדות חינוך זכאית לפטור מלא מארנונה לתקופה שהיה בידיה רישיון זמני מאת מנכ"ל משרד החינוך (מיום 1.9.2011 ועד 31.8.2014), עבור בי"ס יסודי בוארדי או לתקופה נוספת ככל שיעלה בידה להציג רישיון מתאים מאת משרד החינוך המורה על הארכת התקופה. עוד נקבע כי ככל שתיוותר מחלוקת בין הצדדים ביחס לגודל שטח בית הספר היסודי הזכאי לפטור, יוכלו הצדדים לערוך מדידה משותפת "**כמובן בנתון להליכי השגה כחוק**" (עע"מ 2217/14 **מכללת מר אליאס אעבלין נ' המועצה המקומית אעבלין** (26.1.2015)).

ב. בהמשך הגישה מוסדות חינוך עתירה מנהלית נוספת כנגד המועצה במסגרתה עתרה לביטול חיובי ארנונה לשנים 2013-2015 והיטלי הביוב מיום 9.12.2014 שהוטלו על גני הילדים ובית הספר התיכון, מאחר ולשיטתה היא זכאית לפטור מלא גם בגין מוסדות חינוך אלו, בנוסף לפטור מארנונה שהוענק לה אך ביחס לבית הספר היסודי במסגרת העתירה הקודמת (עת"מ 53334-03-15 **מוסדות חינוך מר אליאס- - אעבלין נ' מועצה מקומית אעבלין** (16.6.2016)).

בית המשפט המחוזי (כב' השופטת ריבי למלשטריך-לטר) קבע כי מוסדות חינוך מנועה מלהעלות טענות לפטור מארנונה ביחס לשנת 2013, לאור הודאתה לפיה גני הילדים ובית הספר התיכון הועברו לניהולה והחזקתה רק החל משנת 2014.

באשר לחובות הארנונה לשנים 2014-2015 נקבע כי על מוסדות חינוך להמציא למועצה מסמכי בעלות/חזקה בבנייני בית הספר התיכון, גני הילדים והקרקע התפוסה על ידם, כמו גם אסמכתאות לכך שניהול מוסדות החינוך הללו הועבר אליה עוד בשנת 2014. לאחר שיעלה בידי מוסדות חינוך להמציא את כל המסמכים הרלוונטיים וכשיוכח כי היא "...הבעלים/המחזיקה של הנכס הרלוונטי, והינה מוסד מוכר לא רשמי בתאריכים מסוימים, תהא פטורה פטור מלא מתשלום ארנונה לשנות המס 2014,2015, לתקופות לפי המסמכים שיוצגו..." .

טענות מוסדות חינוך ביחס להיטלי המים לא הוכרעו לגופן, מאחר ונקבע כי יש חשיבות להסדרים ספציפיים שנערכו בין תאגיד המים הרלוונטי לבין הרשות הרלוונטית,

במסגרתם יש לבדוק האם התאגיד הקנה לרשות לגבות חובות מסוימים, אם לאו, וכי יש לברר העניין במסגרת דיון ראייתי המתקיים בפני בית משפט השלום.

מוסדות חינוך לא השלימה עם קביעות פסק הדין והגישה ערעור לבית המשפט העליון. לאחר שמיעת טענות הצדדים בערעור, נקבע כי הצדדים לא חלוקים על העובדה שמוסדות חינוך זכאית לקבל פטור מארנונה ביחס לשנים 2014-2015, בגין אותם שטחים המשמשים לצורכי גן, בית ספר יסודי ובית ספר תיכון, כאשר אותם מוסדות פועלים ברישיון על שם העמותה או הכנסייה. ברוח דברים אלו הסכימו הצדדים למתווה שהוצע להם לפיו המועצה תבצע מדידות עדכניות בנכס בשיתוף פעולה של מוסדות חינוך ותודיע לאחרונה מה השטחים שבגינם יינתן פטור מארנונה (עע"מ 3550/17 **מוסדות חינוך מר אליאס – אעבלין נ' המועצה המקומית אעבלין** (19.11.2018)).

ג. בהמשך הגישה מוסדות חינוך עתירה נוספת כנגד המועצה המקומית, במסגרתה עתרה לביטול חיובה בארנונה לשנת המס 2016. בית המשפט המחוזי (כב' השופט מנחם רניאל) קיבל את העתירה וקבע כי מוסדות חינוך "...זכאית לפטור מלא מארנונה בגין מוסדות החינוך שבבעלותה או בחזקתה, המשמשים גני ילדים, בית ספר יסודי ובית ספר תיכון, לשנת המס 2016...". לצד זאת נקבע בפסק הדין כי "אין בכך כדי למנוע מהמשיבה לערוך מדידה של השטח, ולתבוע מהעותרת תשלום ארנונה בגין שטחים שאינם בגדר מוסדות החינוך שבבעלות העותרת, לאחר שהמדידה תועבר לתגובת העותרת 30 יום לפני דרישת הארנונה..." (עת"מ 42228-03-16 **מוסדות חינוך מר אליאס אעבלין נ' מועצה מקומית אעבלין** (26.5.2016)).

לאחר מתן פסקי הדין בעת"מ 42228-03-16 ובעת"מ 53334-03-15 ערערו מוסדות חינוך והמועצה המקומית לבית המשפט העליון ביחס לקביעות שלא באו על פתרונן במסגרת עע"מ 5307/16 - מדידה עדכנית של השטח וחלוקתו, ומאחר והצדדים לא השכילו לבוא ביניהם בדברים, וביתר פירוט: טרם הומצאו מסמכי בעלות/חזקה בבנייני בית הספר התיכון וגני הילדים והקרקע התפוסה על ידם, כמו גם אסמכתאות לכך שניהול בית הספר התיכון וגני הילדים הועבר למוסדות חינוך. על כן הוחזר התיק לבית המשפט המחוזי כדי שיערוך בירור עובדתי נוסף וייתן פסק דין משלים (עע"מ 5307/16, עע"מ 5374/16 **המועצה המקומית אעבלין נ' מוסדות חינוך מר אליאס – אעבלין ואח'** (30.1.2017)).

ד. בפסק הדין המשלים שניתן על-ידי בית המשפט המחוזי (כב' השופטת למלשטריך לטר) נקבע כדלקמן: "על אף המאמצים שנעשו לצורך השלמת הטיעון ובירור העובדות, עדיין קיימות עובדות מעורפלות שיש לבררן. נראה כי אין מנוס מהליך נכון של

הבירור העובדתי...אני נותנת אורכה של 30 יום לעותרת להגיש השגה על חיובה בארנונה, כאשר בהשגה זו תידרש לנושאים שנשארו פתוחים בפסק הדין המשלים: מיהי העמותה המנהלת את בית הספר התיכון ומחזיקה בו ; האם העותרת מחזיקה בכל המתחם ; האם כל המתחם משמש את מוסדות החינוך. המשיבה תקבל שהות של 60 יום להגיב להשגה, כאשר העותרת תאפשר בדיקה במקום אם תתבקש לכך. לעותרת תהיינה הזכויות הקבועות בחוק לאחר קבלת התשובה להשגה..." (עת"מ 53334-03-15 **מוסדות חינוך מר אליאס – אעבלין נ' מועצה מקומית אעבלין** (10.4.2017)).

ה. בחודש דצמבר 2017 הגישה מוסדות חינוך תביעה כנגד המועצה, במסגרתה ביקשה לקבל סעד הצהרתי לפיו היא אינה חייבת בתשלום ארנונה לשנים 2013 ו-2016 וכי אינה חייבת בתשלום עבור היטל ביוב ומים. המועצה עתרה לסילוק התביעה על הסף.

ו. בחודש דצמבר 2018 הגישה מוסדות חינוך תביעה כספית לקבלת הוצאות חינוך ותקציבים שלשיטתה יועדו לה עבור השנים 2014 עד 2019 (ת.א. 69155-12-18 **עמותת מוסדות חינוך מאר אליאס – אעבלין (ע"ר) נ' אעבלין**).

<u>דיון והכרעה</u>:

7. אלו הן הפלוגתות הדורשות הכרעה בעניינו:

א. האם מוסדות חינוך הינה מוסד חינוך מוכר?
אם כן, האם מוסדות חינוך זכאית לקבל כספים וקצבאות בהתאם לחוק חינוך ממלכתי, ביחס לביה"ס יסודי בוארדי?

ב. מה שיעור הכספים וההקצבות אותו זכאית מוסדות חינוך לקבל מהמועצה ?

ג. האם באפשרות המועצה לקזז אותם סכומים כנגד חוב ארנונה בו חייבת מוסדות חינוך?

8. סעיף 11 לחוק חינוך ממלכתי מסמיך את שר החינוך לקבוע בתקנות "סדרים ותנאים להכרזת מוסדות לא רשמיים כמוסדות חינוך מוכרים, להנהגת תכנית היסוד בהם, להנהלתם, לפיקוח עליהם ולתמיכת המדינה בתקציביהם, אם השר יחליט על התמיכה ובמידה שיחליט".

מכוח הסמכות שהוענקה לו התקין השר את תקנות מוסדות מוכרים הקובעות הוראות בדבר הכרה במוסדות חינוך לא רשמיים.

9. ביום 22.5.2007 תוקן חוק חינוך ממלכתי (חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 7), התשס"ג – 2007 ביוזמתו של השר דאז משולם נהרי אשר נועד להטיל על רשויות מקומיות חובה לתמוך במוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים ולקבוע את תנאי ההשתתפות בתקציבם (להלן: חוק נהרי). חוק נהרי נכנס לתוקף ביום 1.1.2008 ובוטל ביום 1.1.2014.

10. בעקבות כך נחקק בשנת 2013 סעיף 11 א' לחוק חינוך ממלכתי, אשר תוקן בשנת 2015 והוא קובע תנאים בדבר מימונם של מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים על-ידי רשות חינוך מקומית:

"(א)קבע השר, לפי סעיף 11, סדרים ותנאים להשתתפות המדינה בתקציבי שעות הלימוד של מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים, בשיעור יחסי להשתתפות המדינה בתקציביהם של מוסדות חינוך רשמיים דומים (בסעיף זה – ההסדר הקובע), תשתתף רשות חינוך מקומית בתקציבי מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים הפועלים בתחומה בשיעור יחסי להשתתפותה בתקציביהם של מוסדות חינוך רשמיים דומים הפועלים בתחומה, לפי ההסדר הקובע; השתתפות רשות חינוך מקומית בתקציביהם של מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים כאמור, כולה או חלקה, יכול שתהיה גם בכסף או בשווה כסף, כגון באמצעות העסקת עובדים, לכלל המוסדות או לחלקם, ובלבד ששווי ההשתתפות לגבי כל מוסד יהיה שווה לסך ההשתתפות לפי ההסדר הקובע.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכותה של רשות חינוך מקומית לקבוע שיעור השתתפות בתקציבי מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים הפועלים בתחומה, כולם או חלקם, העולה על השיעור בהסדר הקובע, והיא רשאית לעשות כן גם לגבי רכיב מהרכיבים להשתתפות בתקציב לפי סעיף זה".

11. בהמשך תוקנו גם תקנות חינוך ממלכתי ובמסגרת תקנה 9 לתקנות מוסדות מוכרים נקבעו הסדרי השתתפות בתקציב על ידי המדינה. כך נקבע כי השתתפות המדינה בתקציב שעות הלימוד של מוסד חינוך מוכר שמתקיימים בו קריטריונים מסוימים (אלו המפורטים בתקנה 3 לחוק ובכלל זה לימוד תכנית היסוד), תהא בשיעור של 75% מתקן הבסיס של מוסד חינוך רשמי דומה. עוד נקבע כי מוסד חינוך שמקיים חלק מהתנאים יכול להיות זכאי גם להשתתפות יחסית של בין 65% - 70% מתקציבו.

12. על אף הודאתה המפורשת של המועצה בדבר היות התובעת, בכל הנוגע לבית הספר היסודי, מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי, הקדישה המועצה בסיכומיה פרק שלם העוסק בסוגיה זו. מדובר בטענה מפתיעה ובשינוי חזית להם התנגד ב"כ התובעת עוד בישיבת ההוכחות. אני מקבל עמדת התובעת בעניין זה מהטעם שלאורך ניהול התביעה מתחילתה ועד ישיבת ההוכחות לא כפרה המועצה בהיות בית הספר היסודי בוארדה מוסד חינוך מוכר. נהפוך הוא – היא הודתה בכך מפורשות, וזאת גם בכתב ההגנה (סעיפים 12 ו-13) וגם בחוות הדעת שצירפה לכתב ההגנה. אני דוחה את טענתה המיתממת של המועצה לפיה הכחישה בהמשך בסעיפים מאוחרים טענת התובעת היותה מוסד חינוך מוכר ביחס לבי"ס יסודי בוארדי.

רק על מנת להמחיש את השלכות הודאתה בטענה זו כעולה מסעיפיו המוקדמים של כתב הגנתה, דברים שקיבלו ביטוי מובהק, חד וברור בגדרי חוות דעת רוה"ח מטעמה המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, אם לא עיקר הגנתה, אציג את הדברים שנכתבו שם ומפי אומרם:

"ה. חישוב נכון לחוק ... בי"ס מרים בואדרה הינו בית ספר יסודי המנוהל ע"י המכללה אשר קיבל הכרה נאת נשרד החינוך כמוסד מוכר שאינו רשמי. בהתאם לחוק נהרי הרשות תתקצב את ביה"ס (לפיה ממוצע פר תלמיד שהוסבר) בשיעור 75% בתשס"ח - תשע"ג ובשיעור 70% בתשע"ד.

ו. **תחשיב נכון**: לצורך ביצוע החישוב נאספו הנתונים הכמותיים של בתי הספר ... והתוצאה שהתקבלה היא שחלק הרשות שאמורה להשתתף בו למכללה הוא 409 אש"ח בגין השנים 2008 – 2013. **נספח ה'** סכומים שהם סבירים בהתייחס לכך שהרשות היא בדירוג סוציו אקונומי 3 והיותה בתוכנית הבראה בתקופה זו."

13. אמנם סע' 4 לחוק חינוך ממלכתי מפנה להגדרה שבחוק לימוד חובה בכל הנוגע ל-"מוסד חינוך" ומציב לפני הטוען להיותו מוסד חינוך מוכר להציג פרסום ברשומות המכריז עליו ככזה. סע' 1 לחוק לימוד חובה קובע:

> "מוסד חינוך מוכר" פירושו –
> (א) כל מוסד חינוך רשמי;
> (ב) כל מוסד חינוך אחר שהשר הכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, שהוא מוסד חינוך מוכר לצורך חוק זה;

אין חולק שלא הוצג פרסום כזה ביחס לתובעת בנוגע לבי"ס יסודי בוארדי. עם זאת ולנוכח הודאת הנתבעת בכתב הגנתה ובחוות דעת המומחה מטעמה, אין עוד להתעכב על סוגיה זו מה גם שלתגובה לבקשה למחיקת כותרת צורף רשיון זמני מאת מנכ"ל משרד החינוך לשנים 2014 שאמנם אינו מתייחס לתקופה הרלוונטית לתביעה שלפני, אולם ממנו עולה שהוא בגדר

"חידוש" לרישיון קודם. אמנם לא די באמור לעיל, אלמלא ההודאה, אולם יש לזכור גם דברים שציין בית המשפט העליון בפסק דינו ב-עע"מ 2217/14 אליו התייחסתי קודם, ואשר ניתן בהסכמת המועצה, לפיהם לתובעת וביחס לבי"ס יסודי בוארדי רישיון מאת מנכ"ל משרד החינוך מיום 1.9.11 . לנוכח עובדה זו גם הוסכם על מתן פטור מלא מארנונה לפי סע' 5 ג (ה) (3) לפקודת מסי העיריה – 1938, העוסק במוסד חינוך מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה, התש"ט - 1949, מוסד חינוך כמשמעותו בסע' 5 לחוק האמור ובית ספר כמשמעותו בחוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט – 1969 שחל עליו החוק האמור. אמנם כיום, רישיון שהוציא מנכ"ל משרד החינוך אינו מלמד בהכרח כי המוסד החינוכי עבורו הוצא הוא מוכר, אולם כעולה מפסק דינו של בית המשפט העליון בבג"צ 282/14 **עמותת חיואר לחינוך אלטרנטיבי נ' שר החינוך** (7.8.2014), שם בפסקה 13, אנו למדים כי משרד החינוך החל מיום 1.11.2012 בלבד להפריד בין הליך בחינת הבקשה לרישיון לבין הליך בחינת הבקשה להכרה בעקבות פסיקתו ב-**עע"ם 153/12 מדינת ישראל – משרד החינוך נ' חינוך למנהיגות** (5.7.2012).

14. מכאן לשאלת גובה הסכומים להן זכאית התובעת מאת המועצה, דרך חישובם, ובהמשך – מה דינה של טענת הקיזוז שהעלתה הנתבעת.

מוסדות חינוך תמכה טענותיה בדבר גובה תקציבי החינוך להם היא זכאית מאת המועצה בסך של 5,045,760 ₪ (סך 3,386,063 ₪ בתוספת הפרשי ריבית 2,949,719 ₪), בחוות דעת חשבונאית, כאמור, של של רוה"ח גבריס. המועצה אף היא הגישה חוות דעת נגדית מטעם רוה"ח אעלימי, כפי שפורט לעיל.

15. לאחר שעיינתי בחוות הדעת של שני הצדדים, ולאחר שהמומחים נחקרו לפני, לא השתכנעתי שיש לאמץ אחת מהן.

16. רו"ח גבריס הודה כי חוות דעתו מתייחסת לכל סוגי ההוצאות שהיו למועצה על חינוך – קרי: לכלל מוסדות החינוך (גני ילדים, בתי ספר יסודיים ותיכון) ואינה עורכת את ההפרדה הנדרשת בין הוצאות המימון על בתי הספר היסודיים לבין יתר מוסדות החינוך המצויים בשטחה (עמ' 16-17 לפרוט'; ראו גם חקירתה של הגב' נואר מוסלם בעמ' 23 לפרוט'). בנוסף, הוברר כי החישובים שבחוות הדעת של רו"ח גבריס כוללים את תלמידי החוץ, למרות שאין לכלול אותם בחישוב, ולמרות האמור הוא לא ביקש לתקן את חוות דעתו (עמ' 20 לפרוט'). זאת בייחוד כאשר הגב' נואר מוסלם - חברת עמותת מוסדות חינוך, אישרה כי בבית הספר מתחנכים תלמידי חוץ רבים (עמ' 24 לפרוט', נ/4). בהקשר זה אוסיף כי התובעת ציינה בסיכומיה כי לצורך תביעה זו בלבד תהא מוכנה להעמיד את מספר התלמידים של הישוב על 50 %.

יש לציין בעניין זה כי בפתח הדיון שנערך ב-13.9.2018 הצדדים אף הודיעו על הסכמתם לפיה התקציב של המועצה אינו מתייחס לתלמידי חוץ, אלא רק לתלמידי פנים המתגוררים בתוך תחומי המועצה: **"ב"כ הצדדים: שמענו הערות ביהמ"ש לגבי נתונים ושאלות שאינן שנויות במחלוקת נציין כי מספרי התלמידים שמגיע להם תקציב לפי חוק נהרי אינה במחלוקת. אנו מסכימים לנתונים ולרשימה שהגישה הנתבעת ואפילו הנתונים בעניין זה המצוינים בחוות הדעת מטעמה. התובעים לא יטענו שהיה מקום לתקצב תלמידי חוץ ומבחינת התובעים הם מוותרים על כל טענה במסגרת התביעה שמתנהלת כאן ביחס אליהם".**

17. אשר לחוות דעתו של רו"ח אעלימי מטעם המועצה, אף שדרך – כללי החישוב מקובלים עלי, לא כך הנתונים שעל פיהם בוצעו החישובים. נתונים אלה נותרו חסרים משלא צורפו לחוות הדעת ולראיות הנתבעת כרטסת הנהלת החשבונות הכוללת סעיף הכנסות וסעיף הוצאות בגין חינוך לשנים הרלוונטיות. תחת זאת צורף חלק אחד מהכרטסת הנוגע להכנסות החינוך לאותן שנים, כאשר במהלך חקירתו הנגדית רו"ח אעלימי ציין את החשיבות של אותם נתונים חסרים בכרטסת בהקשר חישוביו. הוא עוד אישר, כי בכרטסת ישנה התייחסות נפרדת להוצאות החינוך של המועצה עבור כל מוסד חינוך שהינו רלוונטי.

משבאתי לכאן אוסיף, כי לא נעלמה מעיני החלטתי בסוף שלב ההוכחות, שבה דחיתי עתירת התובעת לקבלת אותה כרטסת מהמועצה, כאשר הנימוק בבסיס החלטתי היה השלב המאוחר שבו הועלתה הבקשה. ברם, בשים לב לתוצאה אליה הגעתי, כמפורט לעיל, כאשר המומחה מטעם הנתבעת בחר להציג במסגרת חוות דעתו ולצרף אליה כרטסת חלקית שאינה כוללת מה שלטעמו הינו תיעוד רלוונטי, יש צורך לקבל מלוא התיעוד כדי לבצע את החישוב הנכון, ועל כך עוד אעמוד להלן.

אומנם, נטל ההוכחה מוטל על התובעת, ובמסגרתו של זה נדרשת היא להוכיח את הנתונים הדרושים לשם הוכחת טענותיה במישור החשבונאי, ומוטל היה עליה לדרוש ולקבל מסמכים אלה מבעוד מועד. כמו כן, לחובתה של התובעת עומדת, לכאורה, התוצאה של עתירתה בעת"מ 44529-09-13 להמצאת נתונים מאת המועצה הרלוונטיים לה לצורך עריכת תחשיב בהתאם לחוק נהרי ולחוזר מנכ"ל, שלפיה נמחקה אותה עתירה: בגדרי דיון שהתקיים באותה עתירה ביום 12.1.2015 טען ב"כ המועצה, עו"ד ח'טיב, כי כלל המסמכים הומצאו למוסדות חינוך: "ב-8.1.15 שלחתי לחברי, עו"ד אלי עבוד, בדואר אלקטרוני, תגובה אליה צורפו תשובות המועצה לשאלות ששלח אלינו בצירוף תקציב המועצה לשנים 2008-2013". עם זאת, ובשל טענות מוסדות חינוך, כי נתונים נותרו חסרים ביקש ב"כ המועצה, כי בטרם מתן פסק דין תינתן לו שהות להמצאת המסמכים החסרים, ככל שיהיו כאלה, בהתאם לבקשה שתוגש תוך שבוע

עד עשרה ימים, ובית המשפט לעניינים מנהליים נעתר לבקשתו זו. בהמשך – בדיון שהתקיים ביום 29.3.2016 חזרה בה מוסדות חינוך מן העתירה, והיא נמחקה ללא צו להוצאות, כעולה ממוצגים נ/2 ו- נ/3. מוצגים אלה הוגשו למרות התנגדותה של התובעת. יצוין, כי כתב העתירה עצמו לא הוצג בפני.

בנסיבות המקרה איני רואה לנכון לזקוף תוצאות העתירה האמורה לחובתה של התובעת, כאשר לאורך ההליכים בפני היא שבה וביקשה כי הנתונים יוצגו בשלמותם, וממילא המדובר בנתונים המהווים חלק בלתי נפרד מחוות הדעת הנגדית של המועצה, ומשאלה לא הוצגו על ידיה – הרי שלא ניתן לקבל חוות הדעת.

18. על כן, בהינתן חוות הדעת הקוטביות שהונחו לפני בשילוב עדויות הצדדים והראיות הקיימות בתיק, ובשים לב לאופי הכספים המדובר שהם כספי ציבור המיועדים לחינוך, בדעתי למנות מומחה מטעם בית המשפט, שיחווה את דעתו בשאלה החשבונאית שבמחלוקת לאחר שיוצגו בפניו מלוא המסמכים הדרושים לשם עריכת חוות דעתו, לרבות כרטסת מלאה של המועצה, וכן כל מסמך דרוש אחר לפי שיקול דעתו.

הצדדים מתבקשים להציע, תוך 10 ימים שמות מוסכמים של מומחים.

19. טענת קיזוז - הנתבעת העלתה טענת קיזוז בגין חובות קצובים של ארנונה והיטלי ביוב ומים. בסיכומיה צמצמה הנתבעת טענת הקיזוז לחוב ארנונה נטען בגין שנת 2013 עבור הנכסים שאינם כוללים בתוכם את שטח בית הספר היסודי, שקיבל פטור מלא מארנונה, בסכום שהועמד על סך 958,321 ₪ (נומינלי). מנגד- כפרה התובעת בחובתה לשלם אותו סכום, בין היתר, בטענה כי בשנת 2013 היא לא החזיקה באותם שטחים אליהם מתייחסת הארנונה, אלא התחילה להחזיק בהם רק משנת 2014 (יצוין, כי בפסיקה של בית המשפט במסגרת עתירה מנהלית נוספת שנוהלה בין הצדדים אותם שטחים קיבלו פטור מלא מארנונה בגין השנים 2014 – 2015).

בפני לא הוצגה תשתית ראייתית מספקת להכרעה במחלוקת בין הצדדים בשאלת החזקת התובעת בשטחים עבורם נתבע חוב הארנונה לשנת 2013, והיותו של חוב זה חוב חלוט או לאו. עניין זה עלה בשורה של הליכים משפטיים שהתנהלו בין הצדדים. התובעת יזמה הליכים אלה, שהאחרון שבהם אליו היא הפנתה הוא ת.א. 13929-12-17 שהתנהל בפני כב' השופט סוקול בבית משפט זה, והיא טענה בכל ההליכים בעקביות כי בשנת 2013 היא לא החזיקה בשטחים מלבד שטח בית הספר היסודי. לבי"ס זה, ובכך מודה הנתבעת, יש פטור מלא מתשלום ארנונה גם בגין שנת 2013. התובעת טענה, כי עד לשנת 2013 יתר השטחים (גנים ובית ספר תיכון)

הוחזקו על ידי הכנסיה הקתולית. התובעת טענה, וכך היא טוענת בפני, כי הכללת דרישה לתשלום חוב ארנונה עבור שנת 2013 המתייחסת לשטחי הגנים ובית הספר התיכון נעשתה שלא כדין, כאשר ידוע לנתבעת כי היא לא החזיקה בשטחים אלה באותה שנה. עוד מוסיפה, כי בתי ספר אלה קיבלו לימים, ובעקבות עתירות שהיא הגישה כנגד המועצה, פטור מלא מתשלום ארנונה משנת 2014, היינו – מהשנה שבה התובעת קיבלה לידיה, לטענתה, ההחזקה בשטחים אלה.

אין בידי לקבל טענת הנתבעת בסיכומיה כי בהתאם לעתירה שהגישה התובעת ב-עת"מ 1041-05-13 שם טענה כי היא "מחזיקה ומפעילה" כל מוסדות החינוך – גני ילדים, בי"ס יסודי ותיכון החל משנת 1982 (סע' 1 ב' לעתירה) היא מושתקת מלטעון אחרת לפני. דין טענה זו דחיה נוכח נוכח טענות מאוחרות שהעלתה התובעת בהליכים שהתקיימו לאחר מכן, וחשוב מכך נוכח קביעות והכרעות שיפוטיות מאוחרות.

לא הוצגה בפני קביעה שיפוטית פוזיטיבית המכריעה, כי התובעת החזיקה בשנת 2013 בשטח בית הספר התיכון והגנים, שרק עבורם צומצמה טענת הקיזוז של המועצה בגין חוב ארנונה. זאת ועוד: הנתבעת לא הציגה גם ראיות להוכחת החזקה, כאמור.
כמו כן, התביעה כאן עניינה בכספים המגיעים לבית הספר היסודי בשנים 2008 – 2013, ואינה משתרעת למעבר לזה. על פניו – דרישת הקיזוז מתייחסת לבתי ספר, שהתובעת טוענת שלא היו בחזקתה בשנת 2013, ושממילא התביעה אינה תובעת עבורם מאומה.
באשר לטענה, שהתובעת לא "השיגה" על חיובה בארנונה בגין אותם גופים שאינם בית הספר היסודי לשנת 2013, ומכאן שהמדובר ב"חוב חלוט", אין בידי לקבל קביעה זו. בהליך בת.א. 13929-12-17 התובעת יזמה הליך שכל מטרתו היתה לקבל פסק דין הצהרתי הקובע, כי אין יסוד לחיובה בארנונה בשנת 2013 ובשנת 2016, כפי טענת המועצה.

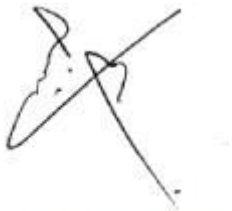
בנסיבות אלה, בין משום שטענת הקיזוז מרחיבה את היריעה העומדת בבסיס עילת התביעה הנוכחית (המתייחסת לבית הספר היסודי בלבד), ובין משום שהתשתית הראייתית שהונחה בפני אינה מספיקה לקביעת חבותה של התובעת בחוב ארנונה בגין בית הספר התיכון והגנים לשנת 2013, אני דוחה את טענת הקיזוז.

ראוי לציין, ומבלי לקבוע מסמרות בדבר, כי הדרך פתוחה בפני הצדדים לברר שאלה זו במסגרת דיונית מתאימה לפי דין, שכן היה והמועצה תבחר לנקוט בהליכי גבייה בגין חוב זה ניתן יהיה לברר השאלה במחלוקת בין אם לפי חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו – 1976, ובין אם בעתירה מנהלית שתוקדש לכך.

21. לאור המקובץ לעיל, אין הצדקה שלא ליתן פסק דין חלקי על הסכום שאינו שנוי במחלוקת בהתאם לחוות דעת הנתבעת – 409,000 ₪ מיום 16.5.16. על כן, ניתן בזאת פסק דין חלקי המחייב את הנתבעת לשלם לתובעת תוך 30 יום סך של 409,000 ₪, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום 16.5.16 ועד התשלום המלא בפועל. שכ"ט והוצאות ייפסקו בהמשך, במסגרת פסק דין משלים.

לא יגיעו הצדדים להסכמה בעניין זהות המומחה, זו תיקבע על ידי בגדרי החלטת המינוי.

ניתן היום, ו' ניסן תש"פ, 31 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

סארי ג'יוסי, שופט